

København, den 18. april 2023

Foreningen lex.dk
Vognmagergade 10
DK 1120 København K
info@lex.dk
lex.dk
CVR 4047 6938

Folketingets Kulturudvalg

Kunstig intelligens styrker behovet for samarbejde mellem danske kulturinstitutioner

Da lex.dk, med Medieforliget 2022-2025, fik i opdrag at undersøge, hvordan dele af DR's righoldige programarkiv kunne indgå i lex.dk, var der ingen, der havde forestillet sig de voldsomme forandringer, som kunstig intelligens vil komme til at betyde for både digital informationssøgning, for undervisningssektoren, medierne og den demokratiske samtale. Lanceringen af GPT4 har vist os, hvor langt udviklingen af maskingenereret information på internettet er kommet. Og det er langt!

Kunstig intelligens er i stand til at levere velformulerede beskrivelser, svar og løsninger på komplekse spørgsmål. Når de er fuldt indarbejdede i de etablerede søgemaskiner vil det grundlæggende ændre den måde, vi får viden på: Det er i den teknologi ikke længere være muligt at se, hvor den information, vi møder, stammer fra. Artikler og opslag er maskingenererede og uden kildehenvisning, indsamlet fra alskens artikler og opslag på det åbne internet.

Som et bidrag til en kvalificering af, hvordan vi som samfund både kan bevare og udvikle vores forståelse af, hvordan viden skabes, tilgængeliggøres og deles, afholdt lex.dk, i samarbejde med Danske Universiteter, Danske Professionshøjskoler, Danske Gymnasier og Danmarks Biblioteksforening en høring med danske og udenlandske eksperter om digital informationssøgning i lyset af AI og ChatGPT. Høringen fandt sted den 12. april på Københavns Universitet: mere.lex.dk/streamingevent-om-ai-og-chatgpt.

Nedenstående er en foreløbig opsamling herpå.

Spørgsmålet er om vi i fremtiden kan leve med, at maskingenererede oplysninger er troværdige nok til, at vi kan forlade os på dem uden sikre referencer når vi søger på Google eller Bing. Kan Bard og ChatGPT virkelige klare det hele? De underliggende AI-systemer vil effektivt gennemtrawle alle relevante (og irrelevante) websteder, tekster, videoplatforme og podcasts. Og vi vil få gennemyttede og måske korrekte svar på et hvilket som helst spørgsmål. Personaliserede svar, direkte i lommen. Men ingen mulighed for at kende afsenderens identitet.

Allerede i dag oplever brugerne at deres besøg på internettet - i stadig højere grad - starter og slutter på Google. Den tid, hvor Google var en portal, indgangen til det egentlige indhold på nettet, en søgemaskine, er ovre. I dag besvares mere

end 70 % af alle søgninger direkte på Googles søgeside Uden at brugeren klikker sig videre. Google er for brugerne i en vis forstand identisk med internettet.

I fremtiden vil vi på diverse chatbots få svar, der bygger på indhold, som vi ikke aner hvor stammer fra. Som vi ikke kender afsenderen på. Som vi ikke ved, hvorfor er skrevet, til hvem, og i hvilken sammenhæng.

Konsekvenserne er vidtrækkende: Man behøver blot at forestille sig, at man skal søge viden om virkninger og bivirkninger ved et medicinsk præparat. Det gør en stor forskel, om svaret, man får, er nyt eller gammelt, dansk eller kinesisk. Og om det er skrevet af en uafhængig forsker, et medicinalfirma eller en patientforening. Vi skal kende kilderne. Det er en af grundpillerne i videnskaben og derfor byggestenen for vores demokratiske samfund og den måde, vi har etableret viden på igennem de sidste århundreder.

Så hvordan forholder vi os til AI? Som kulturinstitutioner? Som undervisningsinstitutioner? Som medier, formidlere, indholdsproducenter og opslagsværker, der har til opgave at stille troværdig viden til rådighed? Som samfund? Som demokrati?

Måske vil AI og de nye muligheder, ligesom internettet i det hele taget, bidrage til øget viden, og en demokratisering af viden. Måske.

Måske vil den nye teknologi betyde et fornyet fokus på læring gennem dialog - også som undervisningsform. Og skabe personlige, interaktive læringsforløb. Måske.

Vi ved det ikke, men fagfolk giver udtryk for, at vi bliver nødt til både at gentænke uddannelserne og fødekæden for viden og information. Og at vi som fællesskab, som samfund, bliver nødt til at formulere de første svar på forandringerne. Vi kan ikke lade teknologien, søgemaskiner og kunstig intelligens forme fremtiden alene. Det må ske indenfor samfundsdefinerede rammer.

Der er meget, vi ikke har indflydelse på, men også meget, vi kan påvirke. Forlag og uddannelsesinstitutioner og Folketingets partier har allerede skabt lex.dk, Danmarks største site for forskningsformidling. Et egentligt nationalt leksikon. En digital rygrad, et stykke demokratisk infrastruktur, der flittigt bruges af studerende og borgere. Hver måned har lex.dk flere end 2 mio. besøg til de mere end 225.000 artikler - skrevet af danske forskere, på dansk. Og med et dansk perspektiv. Snart har vi 1.000 forskere om bord, der skal sikre, at de mange artikler er opdaterede og korrekte.

Vi har længe mærket hvordan misinformation, konspirationsteorier, trolls individuelle sandheder og politiske manipulationer fra fremmede nationer har bredt sig. Men først nu forstår vi til fulde, hvor afgørende det er for demokratiet, at vi alle har et sted, hvor vi ved at vi kan sætte lid til den information, vi finder. Hver gang.

Maskingenereret information har med introduktionen i november sidste år for alvor ændret vores hverdag. Derfor vil lex.dk i løbet af de kommende uger producere en hvidbog, der samler oplæg og anbefalinger fra AI-konferencen.

Den vil vi præsentere for jer som en invitation til et tættere samarbejde mellem offentlige institutioner, private partnere og Folketingets partier.

Vi ved ikke endnu, hvordan et tættere samarbejde vil komme til at se ud, men det kunne meget vel omfatte et samarbejde som det arbejde DR, Det Kgl. Bibliotek og lex.dk udfører for at tilgængeliggøre DR's programarkiv i en meningsfuld sammenhæng.

Forretningsmodellerne bag de forskellige chatbots kender vi ikke, men de er næppe alene at gøre os klogere eller sikre os adgang til troværdig information; selskaberne bag lever af at høste og videresælge vores brugeradfærd, vores inderste ønsker og vores købsintentioner.

Som opslagsværker, biblioteker og public service-medier har vi en anden opgave, og den opgave er der ikke et kommercielt marked for. Vi skal sikre, at der fortsat produceres og formidles viden om alt det, der er vigtigt, på dansk og med et dansk udgangspunkt.

Med venlig hilsen

Joachim Malling

Bestyrelsesformand for lex.dk